

FYLKESMANNEN
I ROGALAND

MILJØBYRÅKRATEN SINE DILEMMA I ENKELTSAKER - KORLEIS TA OMSYN TIL ELVEMUSLING VED TILTAK?

14. november 2018

Annette Fosså

Plan- og bygningslova som sektorovergripande verktøy

Tiltak?
(pbl. § 1-6)

PLAN- OG BYGNINGSLOVEN

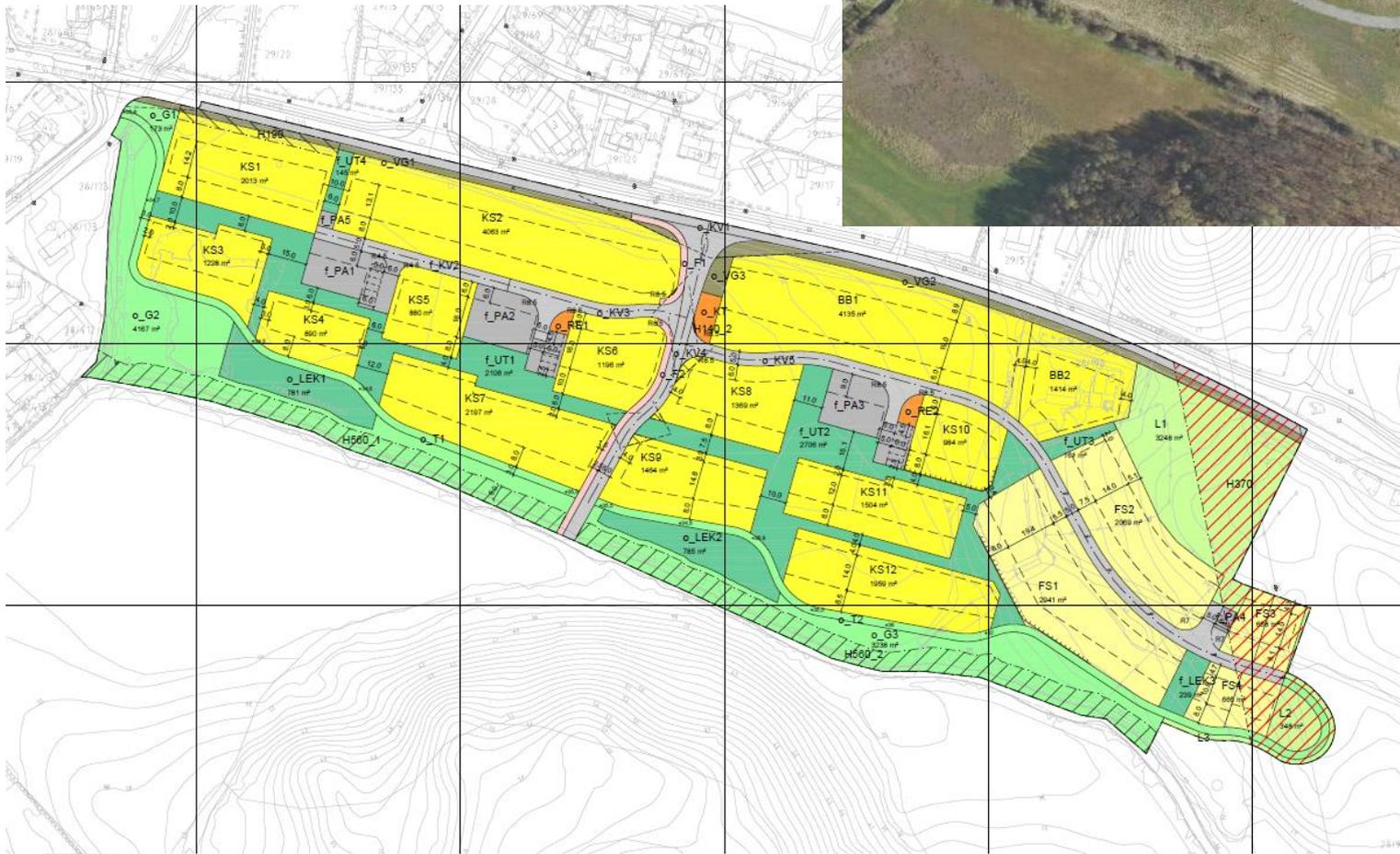
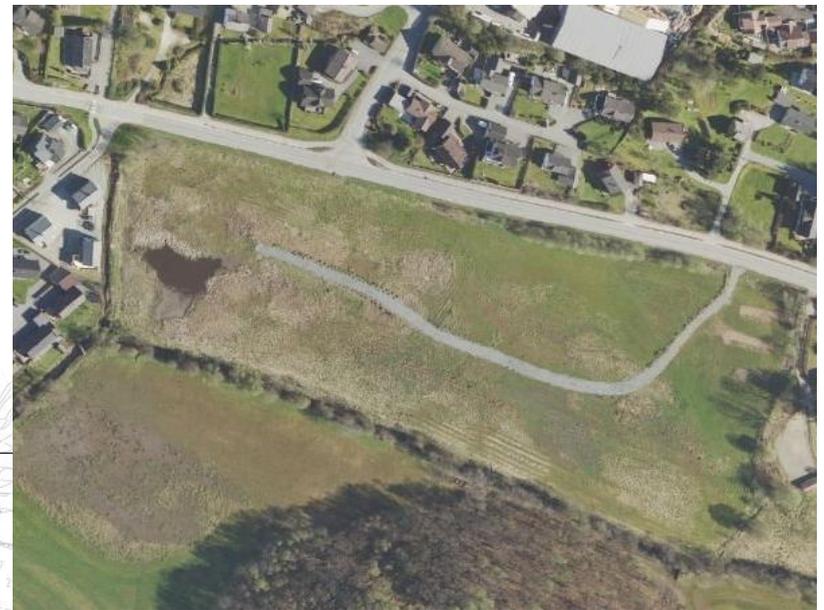
Forurensningsloven

Verneforskrifter

Forskrift om fysiske tiltak i
vassdrag

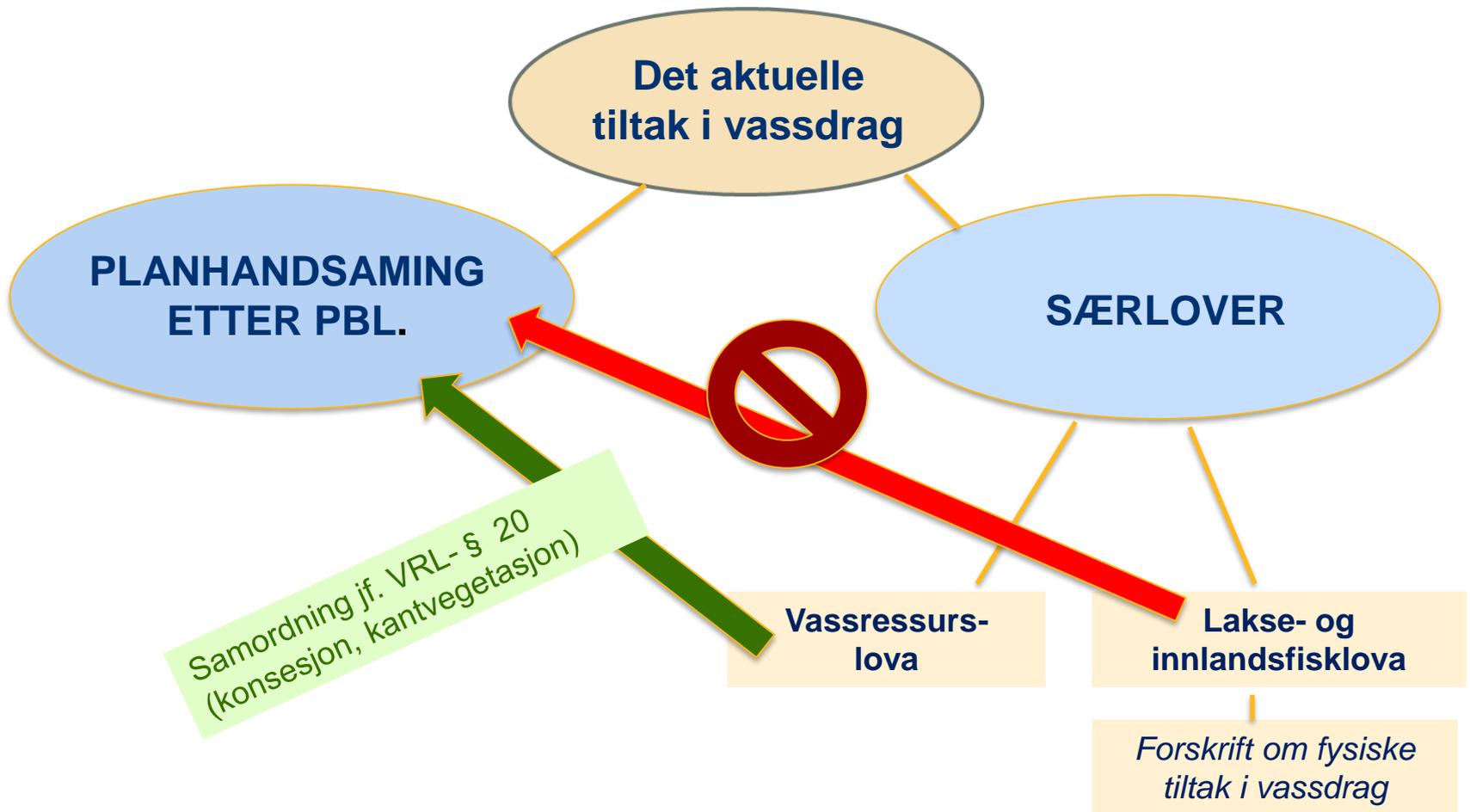
Vannressursloven

Jordloven

Vassdrag i plan - kva kan samordnast i planarbeidet?

Forskrift om fysiske tiltak i vassdrag

§ 1. Forbud mot iverksettelse av tiltak i vassdrag

Uten tillatelse fra fylkesmannen eller fylkeskommunen er det forbudt å sette i verk:

- a) fysiske tiltak som medfører eller **kan** medføre fare for **forringelse av produksjonsmulighetene** for fisk eller **andre ferskvannsorganismer**
- b) fysiske tiltak i og langs vassdrag, herunder bygging av terskler, graving av fiskehøler og utlegging av større steiner, som kan øke fangsten av fisk på stedet eller forskyve fangsten av fisk i vassdraget, og
- c) fysiske tiltak for anadrome laksefisk eller innlandsfisk som har til hensikt å forandre en eller flere arters produksjon, bestandsstørrelse eller utbredelse. (...)

(våre uthevinger)

Kven er rett myndigheit etter forskrift om fysiske tiltak i vassdrag?

NVE

Dersom ikkje konsesjonspliktig
etter vrl. § 8:

Laks og/eller sjøaure
(anadrom)

FYLKESMANNEN
(jf. forskrifta § 1, 3. ledd)

Ikkje anadrom

FYLKESKOMMUNEN
(jf. forskrifta § 1, 4. ledd)

FYLKESMANNEN
I ROGALAND

Naturmangfoldloven § § 8-12, jf. § 7

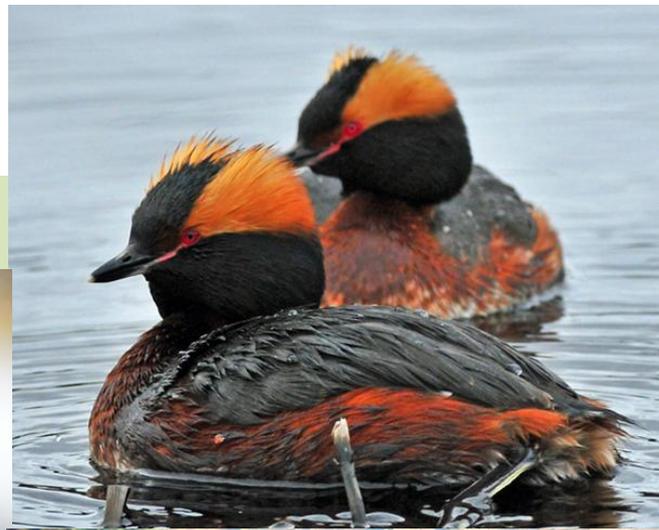
§ 8 – kunnskapsgrunnlaget

§ 9 – føre-var-prinsippet

§ 10 – økosystemtilnærming
og samla belastning

§ 11 – kostnader ved
miljøforringelse

§ 12 – miljøforsvarlige
teknikker og driftsmetoder

Kunnskapsgrunnlaget

- Oppdatert kunnskap er vesentleg for å kunne ta vare på elvemuslingen.
 - Inn i kart
- Fleire lokalitetar der kartlegginga er utdatert.
- Fleire nye funn dei siste åra
 - Framleis eit stort behov for kartlegging
- Kor stort må tiltaket vere for at ein skal krevje kartlegging av elvemusling? Kva skal ein krevje?
 - *«Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet», jf. nml. § 8.*

Elvemusling i Sokna. Foto: Kjell Sandaas

Kantvegetasjon

«Langs bredden av vassdrag med årssikker vannføring skal det opprettholdes et begrenset naturlig vegetasjonsbelte som **motvirker avrenning og gir levested for planter og dyr (...)**

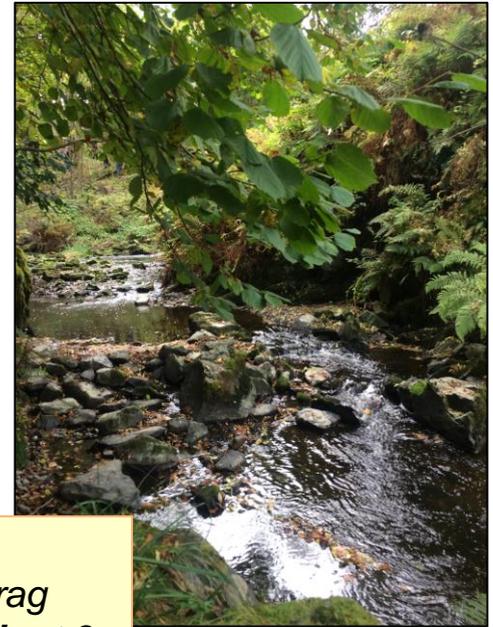
- Vassressurslova § 11

«Ved nydyrking skal det settes igjen en vegetasjonssone mot vassdrag. Langs vassdrag med årssikker vannføring skal sonen være **minst 6 meter** målt ved normal vannføring. Langs vassdrag uten årssikker vannføring skal sonen være **minst 2 meter**».

- Forskrift om nydyrking § 6

«(...) Vegetasjonssonen skal være tilstrekkelig bred til å motvirke avrenning til åpent vann under normal vannføring. Sonen må være på **minst 2 meter** målt fra vassdragets normalvannstand, og kan ikke jordarbeides».

- Forskrift om produksjonstilskot

Når på året skal ein gje løyve til arbeid i vassdraget?

- Vilkår om å avgrense arbeid til perioden juli-september i anadrome vassdrag.
- Konflikt med gyteperioden for elvemusling.
 - Mye finsediment rett før gyting:
 - gyter før tida
 - larvane ikkje fullt utvikla
 - færre klarar å feste seg til gjellene på fisk

Foto: Norsk Vind Energi AS

Store kontra små vassdrag

- Enklare å setje i verk tiltak for å avgrense avrenning i mindre bekkar.
- Vaksne individ kan overleve korte periodar med ugunstig vasskvalitet
 - Kor lenge?
 - Kor lang avstand er «trygg» avstand?

Elvemuslingens krav til livsmiljø

Infoboks 3:

Elvemuslingens krav til livsmiljø

Musslor vill ha strømmende vatten av bra vattenkvalitet, stabila bottnar med lämpligt material, god vattenomsättning i substratet och god tillgång till värd fisk. Med dagens kunskap föreslås följande riktlinjer för skandinaviska vatten (Degerman mfl. 2009):

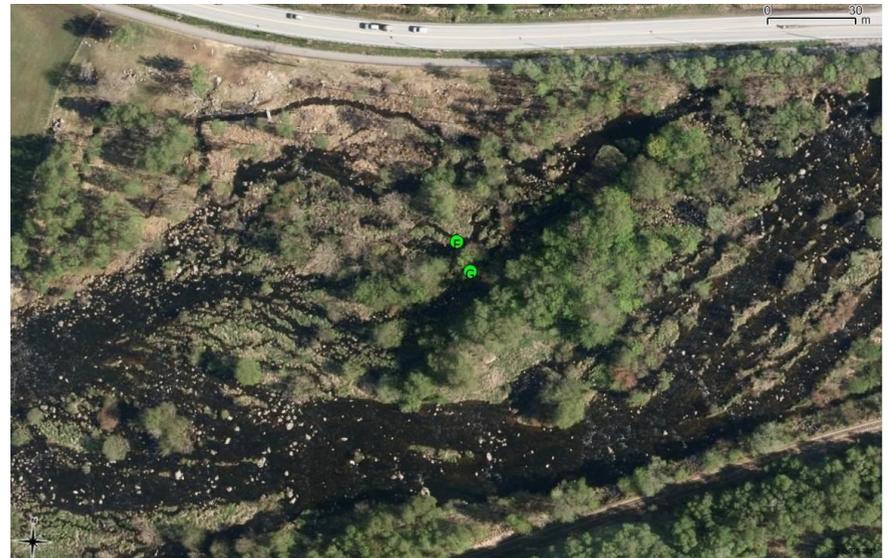
pH $\geq 6,2$	(minvärde)
Inorganiskt aluminium $< 30 \mu\text{g/l}$	(maxvärde)
Totalfosfor $< 10 \mu\text{g/l}$	(medelvärde)
Nitrat $< 125 \mu\text{g/l}$	(medianvärde)
Turbiditet $< 1 \text{ FNU}$	(medelvärde, vårflood)
Färgtal $< 80 \text{ mg Pt/l}$	(medelvärde, vårflood)
Vattentemperatur $< 25 \text{ }^\circ\text{C}$	(maxvärde)
Finkornigt ($< 1 \text{ mm}$) substrat < 25 procent	(andel av partiklar, maxvärde)
Redoxpotential $> 300 \text{ mV}$	(korrigerat värde)
Antal laxfiskungar ≥ 5 per 100 m^2	(minvärde, sommar)

Lokalitet	Turbiditet FTU
Håelva	2,52
Ereviksbekken	1,44
Svinesbekken	0,78

Kilde: Larsen, B.M. 2017. Overvåking av elvemusling i Norge. Oppsum-mering av det norske overvåkingsprogrammet i perioden 1999-2015. - NINA Rapport 1350. 152 s.

Flytting av elvemusling

- Kva finst av kunnskap om bestanden i vassdraget?
- Bør det berre flyttast muslingar innanfor tiltaksområdet? Kor langt nedstrøms skal ein kartlegge og eventuelt flytte?
- Dersom ikkje direkte konflikt ved graving – betre å la dei ligge?
- Behov for ein felles instruks for flytting

Flyfoto hentet fra Ecofact notat av 17.06.15

Avrenning – overvatn

- Gravetiltaket eit lite inngrep, men utsleppet kan vere problematisk.
 - Utsleppsløyve etter forureiningslova?
 - Kva så med renskrav?
 - Mikroplast – effektar?

Behov for meir kunnskap!

Forvaltninga har behov for ei felles handbok

- Grenseverdiar: Gjer det enklare å stille konkrete krav til tiltakshavar og utførande entreprenør.
- Kunnskapen lettare tilgjengeleg
 - Likare praksis på tvers av embete og sektorar.

Illustrasjon: Stein Mortensen

FYLKESMANNEN
I ROGALAND

Takk for meg 😊

Illustrasjon: Jenny Jordahl